

рівня спеціалізації сільськогосподарських підприємств. Отримана модель здатна з точністю до 89,3% інформований про настання процедури банкрутства сільськогосподарського товаровиробника протягом найближчого року і з точністю до 92,7% протягом дворічного періоду. При цьому представлена модель характеризується високою загальною прогнозною точністю, складовою 91,1% при прогнозі стану підприємства на найближчий рік, і 76,8% – протягом двох найближчих років. Тестування функції на різних вибірках підприємств дозволить говорити про ступінь достовірності здійснення прогнозу неспроможності не тільки для сільського господарства Черкаської області, а й у цілому по Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Вертіль С. П. Загальні положення про поняття «конкуренція» та «конкурентоспроможність» [Текст]. — // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — №19 (жовт.). — С. 55–57.
2. Кропивко М. Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва []. — // Економіка АПК. — 2010. — №11. — С. 3–13.
3. Макаренко М. В. Методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності регіонів [Текст]. — // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 8. — С. 259–264.
4. Мохтешемі М. Дж. Вопросы повышения конкурентоспособности национальной экономики [Текст]. — // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — №14 (лип.). — С. 43–44.
5. Реутов В. С. Методика оцінки рівня трансформації регіональної конкурентоспроможності [Текст]. — // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — №24. — С. 50–54.
6. Самойлик Ю. В. Методичні підходи до оцінки стратегічного потенціалу конкурентоспроможності підприємства [Текст]. — // Економіка АПК. — 2012. — №3. — С. 72–78.

УДК 338.054.23

МІЖНАРОДНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ НАЦІОНАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СУВЕРЕНІТЕТУ

Тронько В.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Київського національного торговельно-економічного університету (Україна)

Тронько В.В. Міжнародні міграційні процеси в контексті викликів національному економічному суверенітету.

В статті розглянуто сутність міграційних процесів України. Визначено основні передумови збільшення еміграції з України та зменшення її загальної кількості населення на сучасному етапі. До традиційних причин збільшення еміграційних потоків віднесено погіршення умов життя та праці населення, а до причин збільшення смертності в країні — збільшення інфікованості смертельними вірусами, збільшення безробіття та пияцтва. З огляду на сучасну ситуацію, головними причинами зазначених тенденцій являється розгортання військового конфлікту на сході України. Виявлено, що останнім часом вітчизняні працівники утримують сферу соціального забезпечення України, ліву частку якої складають пенсійні виплати. Таким чином показано, що замість того, щоб створювати нові економічні потужності, майже всі відшкодування працездатного населення спрямовано на утримання людей пенсійного віку або неспроможних працювати із різних обставин. Продемонстровано взаємозв'язок між еміграцією вітчизняного висококваліфікованого персоналу та порушенням національного економічного суверенітету через призму щорічного збільшення витрат бюджету та зменшення його доходів. Показано сучасні тенденції динаміки та структури грошових переказів заробітчаним як на глобальній економічній арені, так і на теренах України. Виявлено, що тільки 3% цих грошових надходжень йдуть на створення нових структур в бізнес-середовищі України, а залишок йде на споживання та проживання. Проаналізовано вплив грошових надходжень емігрантів в Україну на порушення її економічного суверенітету в теперішніх умовах.

Ключові слова: міграційний приріст, еміграція, висококваліфікований персонал, «бюджетна діра», економічний суверенітет, грошові перекази, сфера соціального забезпечення, глобалізаційні процеси.

Тронько В.В. Международные миграционные процессы в контексте вызовов национальному экономическому суверенитету.

В статье рассмотрена сущность миграционных процессов Украины. Определены основные предпосылки увеличения эмиграции из Украины и уменьшения ее общей численности населения на современном этапе. К традиционным причинам увеличения эмиграционных потоков отнесено ухудшение условий жизни и труда населения, а к причинам увеличения смертности в стране - увеличение инфицированности смертельными вирусами, увеличение безработицы и пьянства. Учитывая современную ситуацию, главными причинами указанных тенденций является развертывание военного конфликта на востоке Украины. Выявлено, что в последнее время отечественные работники содержат сферу социального обеспечения Украины, львиную долю которой составляют пенсионные выплаты. Таким образом показано, что вместо того, чтобы создавать новые экономические мощности, почти все возмещения трудоспособного населения направлено на содержание людей пенсионного возраста или граждан, несостоятельных работать по разным обстоятельствам. Продемонстрировано взаимосвязь между эмиграцией отечественного высококвалифицированного персонала и нарушением национального экономического суверенитета через призму ежегодного увеличения расходов бюджета и уменьшения его доходов. Показаны современные тенденции динамики и структуры денежных переводов работающих эмигрантов как на глобальной экономической арене, так и в Украине. Выявлено, что только 3% этих денежных поступлений идут на создание новых структур в бизнес среде Украины, а остаток идет на потребление и проживания. Проанализировано влияние денежных поступлений эмигрантов в Украине на нарушение ее экономического суверенитета в нынешних условиях.

Ключевые слова: миграционный прирост, эмиграция, высококвалифицированный персонал, «бюджетная дыра», экономический суверенитет, денежные переводы, сфера социального обеспечения, глобализационные процессы.

Tronko V. International migration within national economic sovereignty challenges framework.

The article considers the essence of migration in Ukraine. The basic preconditions of Ukrainian emigration increase and its nowadays total population reduction are defined. The traditional causes of the increase of emigration flows are related to deterioration of working and living conditions of the population, and the causes of increased mortality in the country belongs to increase of the deadly viruses infection, rising unemployment and alcoholism. According to current conditions the main core of these trends is the deployment of the military conflict in Eastern Ukraine. It is revealed that recently national workers taxes cover expenses of social security of Ukraine, where the pension payments prevail. Thus it is shown that instead of creating new economic power, almost all the compensation of the working population is directed to maintenance of retired people or of disabled people. The relationship between emigration of highly qualified personnel and an infringement of national economic sovereignty through the annual increase in budget expenditures and reduction of its incomes is demonstrated. The current trends of the emigrants' remittances dynamics and structure in global economy and in Ukraine are showed. It is found that only 3% of the receipts go to the creation of new structures in the Ukrainian business environment and the rest is spent on consumption and living. The impact of emigrants' remittances on Ukraine sovereignty infringement under current economic circumstances is analyzed.

Keywords: migration gain, emigration, highly qualified personnel, budget hole, economic sovereignty, remittances, social security sphere, globalization processes.

Постановка проблеми. Міграція населення – це одна з головних історичних передумов формування сучасного світового економічного порядку та нинішніх глобалізаційних процесів. Разом із зростанням глобального економічного добробуту, обумовленим найбільш ефективним використанням трудових ресурсів у сферах з найбільшим попитом на них, переміщення населення спричиняє дисбаланси в глобальному економічному середовищі. Країни, з яких виїжджає населення, не завжди отримують переваги від міграції, особливо за умов їх економічної нестабільності. Це, в свою чергу, викликає порушення їх подальшого економічного зростання та спричиняє більшу залежність від зовнішніх запозичень, що і обумовлює актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Міграційні процеси розглядалися у працях таких вітчизняних вчених як О. В. Астахова, А.В. Білокудра, М. М. Вівчарик, Ю. П. Гуменюк, І. П. Майданік, О. А. Малиновська, Н.А. Сирочук, І. В. Ховрах та інші.

Виділення невирішеної проблеми. Проблема міграційних процесів досить детально вивчалася як зарубіжними, так і вітчизняними вченими, проте досі не розкритим залишається питання впливу міграційних процесів на економічний суверенітет України.

Мета наукової статті полягає у виявленні закономірностей між сучасним зростанням міграційних трендів та всіх процесів, що їх супроводжують, та погіршенням економічного суверенітету України.

Результати дослідження. За даними Організації Об'єднаних Націй [2], у 2013 році більше 230 мільйонів чоловік жили за межами власних батьківщин, що склало майже 4,4% всього населення планети, і більше 700 млн – це мігранти в межах власних країн (13,3% відповідно). Аналітики стверджують, що у найближчі десятиліття демографічні зрушення, глобалізація та зміна клімату призведуть до збільшення міграційних потоків як всередині національних кордонів, так і за їх межами.

Міграція – це не лише переміщення населення за географічною ознакою, проте це отримання додаткових знань, вмінь та навиків, що лежать в основі людського капіталу, країною – реципієнтом та відповідне позбавлення ними країною – донором. Отримання додаткової висококваліфікованої робочої сили позитивно впливає на добробут приймаючої її держави, в той час як держава – донор за таких умов зазнає все більшої вразливості власної економічної стійкості. Міграція може бути представленою як у вигляді переміщення трудового населення, так і людей, що не перебувають у трудових відносинах. Причинами міграції можуть бути обставини економіко-соціального, політичного, релігійного, культурного характеру або форс-мажорні обставини (природні катастрофи), та інше.

Щодо трудової міграції, то як правило, вона являється тимчасовою, адже однією з умов приймаючої країни є повернення мігранта додому після закінчення строку трудового контракту. Проте, практика свідчить, що більшість міграційних процесів обумовлена пошуком висококваліфікованих кадрів кращих умов для життя та праці за межами країни їх вітчизни. При чому, трудові мігранти частіш за все залишаються назавжди в країнах з більш високим рівнем економічного розвитку та соціальної захищеності громадян. Цей вид міграції носить назву «відтік інтелекту». Висококваліфіковані працівники виїжджають з країн, що розвиваються до розвинених країн, обумовлюючи тим самим непоправну втрату людського капіталу у власних країнах-донорах.

Для того, щоб зрозуміти, наскільки неосязною є втрата для країни, яку залишає такий цінний ресурс, як високоосвічені кадри, зазначимо, яку роль у національному економічному розвитку вони відіграють. Саме завдяки висококваліфікованим робітникам розвиваються провідні приватні та державні структури. Вони програмують ефективне використання ресурсів, запроваджують новітні методи ведення бізнесу або раціональне виконання надскладних завдань. Саме вони збільшують виробничі та фінансові потужності організації та підприємств, в яких працюють, засновують проекти, що залучають додаткові інвестиції, а отже й створюють додаткові робочі місця. Завдяки висококваліфікованим кадрам здійснюється прорив у науці та техніці, досягаються нові рівні в промисловій, сільськогосподарській, фінансовій, будівничій, культурній та інших сферах, що в свою чергу призводить до економічного піднесення країни, а отже й до зростання її добробуту.

Якщо висококваліфіковані працівники емігрують на постійне місце перебування в інші країни, то країна-донор зазнає величезних економічних та соціальних проблем, а отже порушується її економічний суверенітет.

Для оцінки впливу міграційних процесів на економічний суверенітет України проаналізуємо динаміку національного міграційного приросту за останні роки (табл. 1). Необхідно зауважити на те, що збільшення кількості емігрантів з країни вказує на нездоровий стан її національних економічних процесів, тобто на несприятливі умови для ведення трудового та повсякденного життя її громадян.

Таблиця 1

Динаміка міграційних процесів в Україні, 2002 - 2014 роки

Роки	2002	2005	2007	2009	2011	2013	2014
Чисельність населення, млн. осіб	47,7	46,7	46,1	45,8	45,6	45,4	42,9
Кількість емігрантів, осіб	76264	34997	29669	19470	14588	22187	1209000
Кількість іммігрантів, осіб	42473	39580	46507	32917	31684	54100	1262000
Міграційний приріст	-33791	4583	16838	13447	17096	31913	53000

*Джерело: складене автором на основі даних Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Починаючи з 2005 року в Україні спостерігається позитивне сальдо міграційного обороту, що теоретично вказує на сприятливі фактори для збільшення національного добробуту. Разом з тим, досить негативною виглядає тенденція постійного зменшення сукупної кількості населення країни. Це пов'язано з високим рівнем смертності в Україні, що в свою чергу вказує на її серйозні соціальні проблеми. Основними причинами високої смертності є низький рівень життя населення, а отже його соціальна незахищеність, високий рівень інфікованості ВІЛ/СНІД, раком та туберкульозом, стрімко зростаючі кримінальні структури, високий рівень безробіття та пияцтва.

У 2014 році скорочення населення України було пов'язане перш за все з розгортанням війни на сході – в Луганщині та Донеччині, що призвело до зростання кількості загинблих бійців та мирних громадян, і до стрімкої еміграції українського населення.

Аналітичні дослідження Міжнародної організації з міграції (МОМ) та Київського міжнародного інституту соціології підтверджують, що в Україні спостерігається демографічний спад. У період між 1991 і 2012 роками загальна чисельність населення скоротилася більш ніж на 7 мільйонів чоловік внаслідок різкого зниження народжуваності і високого рівня смертності. Очікується, що ця тенденція зберігатиметься, а відтак загальна чисельність населення скоротиться ще на 10 мільйонів чоловік до 2050 року. Крім того, до 2050 року, за прогнозами, майже половина населення матиме вік понад 45 років. Частка осіб віком 60 років і більше збільшиться до 2050 року в 1,5 рази, а осіб віком 80 років і більше за цей же період збільшиться в 3,4 рази [3]. Тобто працездатного населення на вітчизняній території стає дедалі менше.

Необхідно вказати на те, що левову частку емігрантів з України за 2014 рік склали саме висококваліфіковані працівники.

Згідно з Представництвом в Україні МОМ, емігранти переважно від'їжджають до розвинених країн, таких як Австралія, Канади, Нової Зеландії та США. Зазвичай особи у віці до 30 років складають до 64%, а від 31 до 40 років - 17%. Серед них жінки – емігранти

становлять 64%, а ті, які мають вищу освіту - 56%. Згідно опитування МОМ, 25% жінок-емігранток збиралися емігрувати для постійного проживання. Дослідження підтвердило, що виїзд у віддалені заоканські країни з метою постійного проживання здійснюють передовсім молоді й освічені українці. За отриманими даними, майбутні емігранти в Україні переважно були зайняті в сферах освіти, культури, науки, роздрібною торгівлі та послуг, або були студентами [3].

Як вже було зазначено, нормальний економічний розвиток держави, спирається саме на працездатних висококваліфікованих кадрах. Дані свідчать, що з роками в Україні розширюється демографічна піраміда, в якій пенсіонерів стає все більше, а осіб працездатного віку – все менше. Фактично такі тенденції призводять до збільшення видатків державного бюджету на пенсії та стипендії та зменшенню надходжень коштів від сплати працівниками податків. Отже, утворюється «бюджетна діра», яка частіш за все покривається за рахунок зовнішніх запозичень. Це в свою чергу обумовлює зростання валового зовнішнього боргу країни, що безумовно негативно впливає на економічний розвиток України, на її економічний суверенітет зокрема.

Для більш наочного аналізу продемонструємо дані Зведеного бюджету України за 2011-2014 роки (табл. 2).

Таблиця 2

Дані статей Зведеного бюджету України за 2011-2014 рр.

Назва статті	2011	2012	2013	2014
<i>Всього доходів, млн. грн.</i>	398553.6	445525.3	442788.7	455927.4
Податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб разом, млн. грн.	115321.5	123885.4	127144.9	93817.2
Частка податків на прибуток підприємств та на доходи фізичних осіб в структурі доходів зведеного бюджету, %	28.9	27.8	28.7	20.6
<i>Всього видатків бюджету, млн. грн.</i>	421611.5	496311	506379	523004.8
Соціальне забезпечення, млн. грн., включаючи:	100575.1	118958.3	139515.1	137993.6
- виплати пенсій і допомоги, млн. грн.	60715.6	66946.4	85014.9	83796.3
- стипендії, млн. грн.	1340.1	1377.0	1378.3	1384.2
- інші виплати населенню, млн. грн.	38519.4	50634.9	53121.9	52813.1
Частка соціального забезпечення в структурі видатків зведеного бюджету, %	23.9	24.0	27.6	26.4
<i>Профіцит/ дефіцит бюджету, млн. грн.</i>	-23057.9	-50785.7	-63590.3	-67077.4

*Джерело: складене та розраховане автором на основі даних «Бюджету України» за 2013 рік та «Інформації про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України» за січень-грудень 2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

Як видно з даних таблиці 2, дефіцит Зведеного бюджету України за дослідний період стрімко збільшується через постійне збільшення його видатків.

Звертають на себе увагу цифри часток податків на прибуток підприємств та на доходи фізичних осіб в структурі доходів Зведеного бюджету (в середньому 26,5% за 2011-2014 рр.) та частки соціального забезпечення в структурі видатків Зведеного бюджету (в середньому 25,4% за дослідний період). Дані свідчать про те, що на сьогоднішній день бізнес - активне населення за рахунок податків повністю утримує вітчизняне соціальне забезпечення, в якому 60% складають саме виплати пенсій пенсіонерам. У випадку зростання кількості емігрантів трудового населення, висококваліфікованого зокрема, та збільшення виплат пенсій, дефіцит Зведеного бюджету України буде й надалі стрімко збільшуватись, що призведе до дефолту.

Згідно з класичною економічною теорією, міжнародна міграція сприяє зростанню доходів в світі. Дозволяючи працівникам переміщатися туди, де вони більш продуктивно працюють, міграція призводить до збільшення сукупного обсягу виробництва і доходу.

Проте, це ствердження, розглядаючи глобальні економічні відносини, не зазначає колосальних економічних втрат країн, звідки населення емігрує, особливо висококваліфікований персонал. Звичайно, згідно економічної теорії, на ринку праці із зменшенням пропозиції робочої сили зарплата для тих, хто залишився, зростає. Але, як вже було зазначено вище, втрачаючи освічених працівників із досвідом роботи, країна – донор втрачає не тільки цінні ресурси, але й можливості для її подальшого розвитку.

Водночас, однією із позитивних тенденцій для країни-донора, за умов еміграції трудового населення, є збільшення надходжень у вигляді грошових переказів. Це кошти, які пересилають на батьківщину власним сім'ям емігранти.

Згідно з ООН, грошові перекази, як правило, сприяють зниженню рівня бідності та призводять до: більшого накопичення людського капіталу; збільшенню витрат на охорону здоров'я та освіту; поліпшенню доступу до інформаційних та комунікаційних технологій; спрощенню доступу до формальних послуг фінансового сектора; сприянню інвестуванню в малий бізнес та розвитку підприємництва; підвищенню готовності до несприятливих потрясінь, таких як посухи, землетруси і циклоні; і зменшенню рівня дитячої праці.

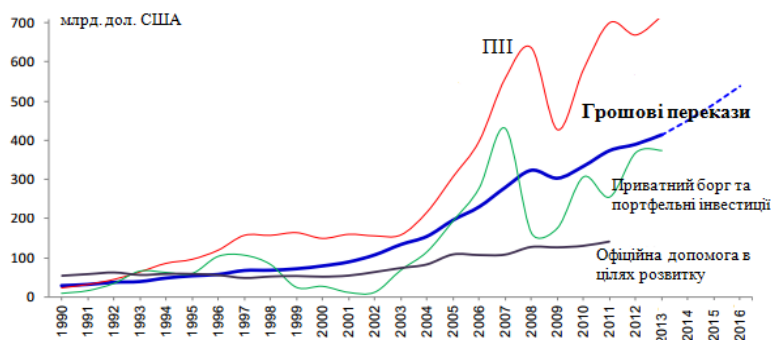

Рис. 1. Динаміка обсягів грошових переказів в світі.

Аналітики Світового Банку стверджують, що у 2013 році офіційно зареєстровані грошові перекази в країни, що розвиваються склали 404 млрд дол. США, що на 3,3% більше порівняно із попереднім роком. А глобальні потоки грошових переказів за цей же період, включаючи країни з високим рівнем доходу, оцінюються в 542 млрд дол. США. У 2014 році грошові перекази в країни, що розвиваються склали 436 млрд дол. США, а глобальна сума – 581 млрд дол. США. Очікується, що до 2016 року грошові перекази в країни, що розвиваються сягнуть 540 млрд дол. США, а сукупний обсяг переказів всіх країн світу складе 700 млрд дол. США [4].

Основними отримувачами офіційно зареєстрованих грошових переказів в 2013 стали Індія (\$ 70 млрд), Китай (\$ 60 млрд), Філіппіни (\$ 25 млрд) і Мексика (22 мільярдів доларів). Іншими країни, куди були спрямовані величезні потоки переказів стали Нігерія, Єгипет, Бангладеш, Пакистан, В'єтнам і Україна [4].

Грошові перекази мігрантів додому, в країни, що розвиваються, досягли таких величезних позначок, що перевищують більше ніж в три рази розміри офіційної допомоги в цілях розвитку, і найближчими роками досягнуть рівня прямих іноземних інвестицій (Рис. 1).

Представництво в Україні МОМ зазначає, що з 2001 року спостерігається постійне збільшення обсягу грошових переказів в Україну, за винятком 2009 року [3] (Рис. 2).

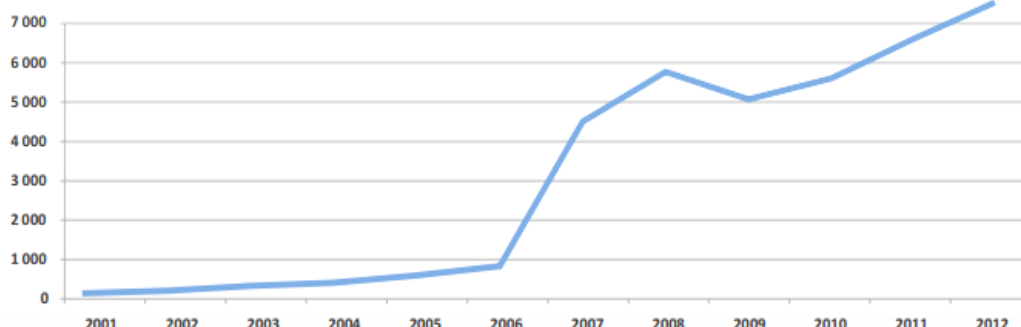

Рис. 2. Динаміка обсягів грошових переказів в Україну, 2001-2012 рр., млн. дол. США.

За гіпотетичною моделлю вважається, що українська економіка втратила би близько 7% свого потенціалу без стимулюючого впливу трансфертів мігрантів, і що збільшення на 10% обсягу грошових переказів на душу населення приведе до скорочення на 3,5% частки людей, що живуть у бідності. Найбільша частка грошових переказів витрачається на проживання (73%) і споживчі товари (26%), тоді як лише 3,3% використовуються для розвитку бізнесу. Зниження трансакційних витрат на один відсоток сприяло підвищенню обсягу зареєстрованих грошових переказів на 14–23%, відповідно до оцінок МОМ. Проаналізуємо динаміку часток грошових переказів в структурі її ВВП (Табл. 3) [3].

Таблиця 3

Частки грошових переказів у ВВП України, 2011 – 2014 рр.

Показники	2011 рік		2012 рік		2013 рік		2014 рік
	9 міс.	всього	9 міс.	всього	9 міс.	всього	9 міс.
Надходжень всього, млн. дол. США	5153	7019	5458	7526	6157	8537	5105
Частка грошових переказів в ВВП, %	4.4	4.3	4.3	4.3	4.7	4.7	5.0

*Джерело: дані НБУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

Отже, дані таблиці 3 вказують на те, що частка грошових переказів в середньому складає 4,5% в структурі ВВП країни. Це досить значуща цифра, адже наприклад частка такої стратегічно важливої галузі, як пошта та зв'язок, останні п'ять років в середньому досягла позначки 4,9% в структурі ВВП України. У 2014 році показник частки переказів у ВВП розміром в 5% при скороченні їх сукупного обсягу обумовлений суттєвим зменшенням рівня ВВП країни. Зазначена статистика свідчить про зростаючу залежність економічного розвитку України від отримання коштів наших трудових мігрантів. Ця тенденція має вагомий негативний наслідок для України. З одного боку від'їжджають висококваліфіковані працівники, що призводить до зменшення кількості економічно активного населення, як результат - скорочується кількість робочих місць, та зменшується ВВП, з іншого боку, від цих же емігрантів все більше надходить коштів на підтримку їх сімей. Це величезна загроза для національної економіки, адже в разі припинення пересилання коштів, рівень бідності різко зросте, а за умов зменшення трудового персоналу зменшаться надходження до бюджету країни, отже ще більшою стане «бюджетна діра», ще більше залежно від зовнішніх запозичень стане Україна.

Згідно даних НБУ, розподіл грошових переказів за країнами характеризується високим ступенем концентрації: понад дві третини переказів здійснювалося із семи країн. Впродовж 2012 - 2013 рр. лідером за обсягами грошових потоків в Україну залишилися Росія (Табл. 4), обсяги надходжень з якої збільшилися на 15% – до 2.7 млрд. дол. США. Загалом на країни СНД у 2013 році припадало 40.3% обсягу грошових переказів із-за кордону. З інших країн світу найбільше переказів надходило з США та Німеччини (відповідно 8.7% та 5.6% від загального обсягу грошових переказів в Україну). Загалом з країн ЄС надійшло 2.3 млрд. дол. США (або 30.8% від загального обсягу грошових переказів), що на 0.8% більше, ніж у попередньому році [5].

Таблиця 4

Структура грошових переказів за основними країнами, 2011 – 2014 рр.

Країни	2012 рік		2013 рік		9 міс. 2014 року	
	Всього, млн. дол. США	Частка у загал. обсязі, %	Всього, млн. дол. США	Частка у загал. обсязі, %	Всього, млн. дол. США	Частка у загал. обсязі, %
Росія	2350.3	36.2	2703.7	36.2	1595.5	36.2
США	604.3	9.3	642.5	9.3	405.9	9.2
Німеччина	403.3	6.2	417.6	6.2	250.0	5.7
Греція	337.6	5.2	335.0	5.2	203.1	4.6
Сполучене королівство	241.7	3.7	244.9	3.7	197.6	4.5
Кіпр	346.3	5.3	325.4	5.3	196.5	4.5
Італія	294.3	4.5	304.7	4.5	194.5	4.4

*Джерело: дані НБУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

Дані таблиці 4 підтверджують загрозу отримання громадянами України грошових переказів для національного добробуту у майбутньому. За умов розгортання російсько-українського конфлікту на сході України та розростання агресивної пропаганди серед російського населення, вітчизняні емігранти можуть відмовитись відсилати кошти на батьківщину. Отже, у такому випадку кількість бідних верств населення стрімко збільшиться.

Згідно з ООН, діаспори можуть бути важливим джерелом торгівлі, капіталу, технологій і знань як для країн походження, так і для країн призначення. Проте, це ствердження є вірним за умов стабільного економічного розвитку країни походження емігрантів. За умов розгортання політичної та валютно-фінансової кризи всередині країни населення намагається покинути її території у найкоротші строки. І звичайно, наявність діаспор в різних країнах світу лише стимулює даний процес. А із втратою працездатного населення, кризові явища

розгортатимуться інтенсивніше, провокуючи ще глибші падіння в економіці.

Історично склалося, що Україна має одну з найбільших діаспор у світі, яка зберігає культурні й економічні зв'язки з батьківщиною. Зважаючи на різні визначення та труднощі у тому, щоб назвати конкретну кількість тих, хто належить до діаспори, загальна чисельність української діаспори коливається між 12 та 20 мільйонами осіб. Така тенденція сприяє підвищенню рівня еміграції з батьківщини, стимулює притік грошових переказів, що ще більше підживляє стабільність у національному економічному зростанні.

Також згідно МОМ, Україна залишається однією з основних країн походження постраждалих від торгівлі людьми. За даними соціологічних оцінок, приблизно 120 000 українських громадян за період з 1991 року постраждали від сучасного рабства. Останніми роками з'явилася низка нових тенденцій цього ганебного явища: зростання частки трудової експлуатації; розширення групи ризику, де раніше переважали жінки віком 15–24 років, за рахунок жінок і чоловіків різного віку; зростання кількості іноземців, які зазнали експлуатації в Україні; зростання кількості дітей серед виявлених постраждалих.

Україна є не тільки країною походження для торгівлі людьми, вона також дедалі більше стає країною призначення для осіб, що постраждали як від внутрішньої, так і від міжнародної торгівлі людьми [3].

Ці соціальні явища характеризують Україну, як країну з низьким рівнем життя, високими ступенем злочинності та рівнем смертності. Звичайно, ці процеси переважно відбуваються в економічно недорозвинених країнах, де зменшуються притоки іноземних інвестицій, скорочуються економічні потужності, збільшується кількість депресивних регіонів. І саме ці процеси обумовлюють еміграцію з країни, що ще більше посилює нестабільність в національній соціальній та економічній сферах.

Висновки та пропозиції. Наведені дані вказують на неминучу загрозу для подальшого економічного зростання України у вигляді стрімкого зменшення кількості населення на національній території та збільшення на цьому фоні кількості емігрантів. Дослідження продемонструвало, що серед громадян, що від'їжджають, лівову частку складають висококваліфіковані працівники, завдяки яким відбувається оптимізація життєво необхідних економічних процесів в країні через раціоналізацію у використанні необхідних ресурсів та часу.

На сучасному етапі економічно активне населення України в рамках податкових платежів фінансує всю сферу соціального забезпечення, в якій 60% займають виплати пенсій. За умов скорочення працівників на території України відбудеться збільшення діри в бюджеті, адже доходи бюджету скоротяться, бо зменшаться податкові надходження, а видатки збільшаться, бо кількість пенсіонерів зростає з кожним роком. За таких умов зростання рівня еміграції з країни підірве її економічний суверенітет.

В фокусі даного дослідження грошові перекази від емігрантів, що складають близько 4,5% ВВП України, також розглядаються як загроза національному економічному суверенітету. Адже питома вага в структурі переказів належить грошовим надходженням з Росії. За умов сучасного політичного конфлікту та агресивної пропаганди війни на території Російської Федерації виникає великий ризик недоотримання грошових переказів українськими громадянами. Зазвичай за цільовим напрямком використання грошові перекази йдуть на проживання, а отже, із зменшенням грошових переказів та збільшенням кількості емігрантів різке зросте кількість людей, що живуть у злиднях. А як відомо, в бідних країнах практично відсутнє таке явище, як економічний суверенітет.

З метою стримування зростаючих потоків еміграції ключового трудового населення автором даного дослідження пропонується створення вільних економічних зон на території України, де змогли б розвиватись ключові технологічні структури, а висококваліфікований персонал отримував б гідну оплату праці. Або пропонується введення податкових канікул у ключових високо технологічних галузях України. Адже саме технологічний розвиток країни обумовлює її економічне зростання в сучасному високо конкурентному глобальному бізнес-середовищі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Білокудра А. В. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні / А. В. Білокудра // Управління розвитком. – 2013. – №14 (154). – С. 42–45.
2. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20648762~pagePK:64257043~piPK:437376~theSitePK:4607,00.html>
3. Міграція в Україні. Факти та цифри. Звіт за 2013 рік офіційного представництва в Україні Міжнародної організації з міграції [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/ukr_ff_f.pdf
4. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1288990760745/MigrationandDevelopmentBrief21.pdf>
5. Огляд приватних грошових переказів в Україні. Звіт НБУ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=73841>
6. Офіційний сайт ОЕСП [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.oecd.org/migration/mig/OECD%20Migration%20Policy%20Debates%20Numero%202.pdf>
7. Сирочук Н.А. Міжнародна трудова міграція українців до країн Європейського союзу: фактори впливу / Н.А. Сирочук // Економічний вісник НТУУ «КПІ» - №12. – 2014. – С 34 – 42.

УДК 338.486

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА В ТУРИЗМІ ЯК ПРОЯВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ

Удовенко І.О., к.е.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Удовенко І.О. Інноваційна політика в туризмі як прояв глобалізації в системі готельного господарювання

В даній статті досліджується процес розробки та залучення інноваційних досягнень у туристичній галузі. Зокрема, розглядається специфіка реалізації туристичного продукту в сучасних умовах та прийоми стимулювання, щодо розробки впровадження інноваційних досягнень науки і техніки у процес функціонування інфраструктурних складових туристичної галузі. Визначено, що безперервність потоку інноваційних процесів стало потужним стимулом для становлення туризму як провідної галузі сучасного господарювання. Представлено основні фактори стимулювання та стримування процесів залучення інноваційних досягнень у діяльність туристичних підприємств. Запропоновано засоби стимулювання кадрового потенціалу до участі в процесах реалізації інноваційної політики на туристичних підприємствах.

Автор трактує інновації як новітній вияв розробленої ідеї у формі продукту, послуги чи маніпуляції на ринку, націленого на розширення споживчого сектору за допомогою відповідного інструментарію, що максимально задовольнить зростаючі потреби та вимоги до представленої продукту чи послуги та одночасно досягти основної мети підприємництва.

Ключові слова: інноваційна політика, розробки, глобалізація, туризм, туристична інфраструктура.

Удовенко И.А. Инновационная политика в туризме как проявление глобализации в системе гостиничного хозяйствования

В данной статье исследуется процесс разработки и привлечения инновационных достижений в туристической отрасли. В частности,